

Ürün Güvenliği ve Uyumluluğu Rejimi Yenileniyor

7223 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesini takiben Ticaret Bakanlığı öncülüğünde ilgili bakanlıklar belirli ürün gruplarından sorumlu düzenleyici kurumlar olarak ürün güvenliği ve uyumluluğu konusunda beklenen ikincil mevzuatı çıkarmaya başladılar. Bu yeni piyasa gözetim ve denetim rejimi yönetmeliklerin farklı kaynaklardan doğması nedeniyle parçalı bir yapıya sahiptir ve her zaman istenen seviyede bir tutarlılık sergileyememektedir.

Av. Pelin Baysal & Av. Ilgaz Önder

Avrupa Birliği yönetmelikleriyle uyumluluk hedefiyle atılan ilk adım 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu'nun ("7223 sayılı Kanun") 12.03.2021 itibariyle yürürlüğe girerek 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun'u ("4703 sayılı Kanun") ilga etmesiydi. 4703 sayılı Kanun da ilk başta AB düzenlemeleriyle büyük ölçüde uyumluydu ancak yasa koyucu bu kanunu AB'de yaşanan yasal gelişmelerine paralel bir şekilde güncelleyememişti. 7223 sayılı Kanun bu açığı kapatmayı hedeflerken, bir yandan da piyasaya arz edilen ürünlerden kaynaklı üçüncü kişilere ve malvarlığına gelen zararlardan kaynaklı sorumluluk rejimine zemin oluşturmuştu¹. 7223 sayılı Kanun, böyle bir özel hukuk sorumluluğunu düzenlemeye ek olarak, ihtiva ettiği hükümlerinin büyük bir kısmını idare hukuku ilkelerine tabi bir şekilde ürün güvenliğine hasretmiştir.

Yeni rejimde Ticaret Bakanlığı özellikle ürün güvenliği konusunda diğer yetkili otoritelerle olan koordinasyonu temin etmekten ve AB yatay mevzuatını içselleştirmekten sorumlu düzenleyici idari kurum olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda, Ticaret Bakanlığı, 2001/95/EC sayılı direktifi de göz önünde bulundurarak 11.03.2021 tarihinde Genel Ürün Güvenliği Yönetmeliğini çıkarmıştır. Böylelikle "güvenli ürün", "tehlikeli ürün" ve "yüksek risk" gibi referans terimler tanımlanmıştır. Cumhurbaşkanlığı da AB'nin 2019/1020 sayılı Yönetmeliğini dikkate alarak Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Çerçeve Yönetmelik'i 10.07.2021 tarihinde çıkarmış ve böylece üreticiler, ithalatçılar, distribütörler, uygunluk değerlendirme kuruluşları ve yetkili kurumların görev ve sorumluluklarını düzenlemiştir. Bu çerçevede düzenlemeler süreç içinde "CE" işareti, uygunluk değerlendirmeleri ve düzenlenmemiş alanlarda karşılıklı tanıma gibi konulardaki düzenlemelerle desteklenmiştir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, elektrikli ev ürünlerinden ambalajlı perakende ürünlerine kadar geniş bir yelpazedeki ürünlerden sorumlu

¹ İlgili konu için "Liability without Fault: A New Era for Product Liability" adlı makalemizi inceleyebilirsiniz: <https://www.baysaldemir.com/files/Liability-without-Fault-Baysal-Demir.pdf>

düzenleyici kurum olarak 7223 sayılı Kanun ve yukarıda bahsedilen çerçeve düzenlemelere dayanarak kendi piyasa denetimi ve gözetimi yönetmeliğini 14.07.2021 tarihinde çıkarmıştır. Bu yönetmelik üreticiler, ithalatçılar ve tedarik zincirinde konumlanan tüm işletmeler için, özellikle konu ürünlerin geri çağırılması gibi gönüllü önlemleri ve düzeltici faaliyetleri ilgilendirdiğinde, rehber bir doküman olarak dikkate alınmalıdır. Bu bağlamda işletmelerin piyasa sundukları ürünün taşıdığı risklerin azaltılması ve giderilmesi için yetkili kurumlarla işbirliği içinde olması beklenmektedir.

Yeni mevzuatın öngördüğü işbirliğinin bir uzantısı olarak, işletmeler ürünlerindeki uygunsuzlukları tespit edip bu uygunsuzluklarla orantılı bir şekilde ve vaktinde düzeltici eylemlere girişmek için inisiyatif almak konusunda teşvik edilmektedir. Yönetmeliğe konu düzeltici işlemlere örnek olarak ürünün piyasaya arzının durdurulması, ürünlerin piyasadan çekilmesi, distribütörlerin uygunsuzluk hakkında bilgilendirilmesi ve nihai kullanıcıların ürünün taşıdığı riskler hakkında uyarılması gösterilebilir. Uygunsuzluğun niteliğine göre başvuru düzeltici işlemler çeşitlilik gösterebilir ve ancak eğer seçilen düzeltici işlemin ürünün taşıdığı riskleri gidermekte yetersiz kalacağı anlaşılırsa, işletmenin son çare olarak ürünü nihai tüketiciden toplaması gerekmektedir.

Yeni kanun ve ona eşlik eden ikincil mevzuat tüm market oyuncularına hitap edecek şekilde ürün uyumluluğunu ve güvenliğini artırmak için, bahse konu ürünün cinsine ve yetkili düzenleyici kurumun hangisi olduğuna bakılmaksızın yeknesak bir rejim yaratmayı hedeflemektedir. Ancak yetkili kurumların çıkardığı yönetmelikler her zaman tabi oldukları kanunun çizdiği sınırların içerisinde kalmamaktadır. Örneğin Sanayi ve Ticaret Bakanlığı çıkardığı yönetmelikte güvenlik riski teşkil etsin etmesin her türlü uygunsuzluk halinde bildirimde bulunmayı gerektirecek şekilde muğlak bir ifade kullanmıştır. Oysa 7223 sayılı Kanun ve çerçeve düzenlemeler sadece ürünlerin güvenlik riski teşkil etmesi halinde bildirimde bulunulmasını gerekli kılmaktadır. İlgili mevzuatın birbirinden bağımsız kurumların çıkardığı yönetmeliklerle düzenlenmesinden kaynaklı bu gibi tutarsızlıklar nedeniyle, işletmelerin ürünleriyle ilgili bir uygunsuzluğu tespit etmelerinin akabinde doğru stratejiyi kurgulamak için hukuki destek almaları önerilmektedir.

Daha ayrıntılı bilgi ve sorular için:

Av. Pelin Baysal (pelin@baysaldemir.com)

Av. İlğaz Önder (ilgaz@baysaldemir.com)

